

Komentář Odborného panelu

Ford: 6.1 History and Archeology

Vypracoval: doc. PhDr. Luboš Jiráň. CSc.

Datum vypracování: 16.6.2021

Bibliometrická data sebraná za rok 2019, jež se vztahují výsledkům Fordu 6.1, pouze potvrzují hodnocení, které obsahuje komentář vypracovaný v roce 2020 a který se zabýval interpretací bibliometrických dat za léta 2016 - 2018. Výsledky za rok 2019 dovolují pouze určitá upřesnění, která nic nemění na závěrech, učiněných již v roce 2020

Jak dokládají závěry hodnocení předložených výsledků za celý Ford 6.1, které byly učiněné v průběhu realizace modulu M1, úroveň obou oborů spadajících do tohoto fordů, tedy historie a archeologie, je zřetelně nadstandardní.

Tento poznatek ovšem neodráží v modulu M2 výsledky bibliometrické analýzy. Ta je založena na zcela odlišných hodnotících kritériích, která zcela míjejí výsledky, které jsou pro dané obory Fordu 6.1 typické a i v rámci mezinárodní komunity obecně preferované. Bibliometrická analýza vycházející z databáze WOS je potom pro sledované obory zcela nepoužitelná. Průměrně ca 30 zaznamenaných výsledků ročně, z nichž část by bylo vhodné přiřadit spíše jiným vědním oborům, žádnou podrobnější reflexi neumožňuje. Interpretace tohoto stavu může být taková, že výkonnost subjektů zabývajících se obory archeologie a historie v ČR je naprosto minimální, nebo taková, že používaná kritéria pro hodnocení výkonnosti těchto oborů v ČR jsou nepatřičná.

Proti nedostatečné výkonnosti rozhodně svědčí nejen hodnocení kvality předložených výstupů v rámci modulu M1, ale také počty a struktura výsledků zahrnující i výstupy nepostižitelné stanovenými bibliometrickými kritérii, jak je demonstruje na str. 73-74 a 148-149 materiál nazvaný „*Oborové bibliometrické srovnání výzkumných organizací za období 2016-2019 s rozlišením personálních oborových kapacit*“ (<https://ideaapps.cerge-ei.cz/web-app>). Zde provedená analýza jasně dokládá specifický charakter preferovaných oborových výstupů a nutnost stanovení odlišných hodnotících kritérií pro hodnocení výkonnosti subjektů zabývajících se obory Fordu 6:1.

Také podoba bibliometrických dat generovaných na základě výsledků obsažených v databázi SCOPUS za rok 2019 potvrzuje závěry a komentáře vypracované již v minulém roce. Zřetelný je nárůst počtu hodnocených (tady dosažených) výsledků, nicméně oscilace z hlediska poměrného zastoupení v decilu a jednotlivých kvartilech zůstává v rámci celého hodnoceného období pouze v jednotkách procent. I pro rok 2019 platí, že část publikací zahrnutých do bibliometrické analýzy neodpovídá svým zaměřením či předpokládaným obsahem Fordu 6.1. Jako příklad lze uvést výstupy typu: „*Model study of the leather degradation by oxidation and hydrolysis*“ nebo „*Has 'Strict liability' given way to a general 'Duty to compensate harm' in Czech law?*“

Potvrzuje se také opakovaně, že v rámci obou oborů Fordu 6.1. existuje určitý rozdíl v charakteru výstupů, který ovlivňuje jejich zastoupení v D1 a Q1. Zatímco archeologie, která víceméně vyčerpala klasické metodické přístupy a pro další rozvoj oborového bádání při řešení vlastních otázek nutně přistupuje k aplikaci širokého spektra přírodovědných metod, což se projevuje i v cílení publikačních výstupů, pro historické bádání není podobný

metodický posun natolik zásadní. Proto také mají v pásmech D1 a Q1 výstupy oboru archeologie nejsilnější oborový hráči, tedy Archeologický ústav AV ČR, Praha, Univerzita Karlova, Západočeská univerzita v Plzni nebo Masarykova univerzita, vícečetné zastoupení, zatímco zastoupení výsledků náležejících oboru historie v těchto nejvyšších pásmech v roce 2019 zcela chybí a i v celém souboru hodnocených výsledků má velmi malé zastoupení. Je třeba opět zdůraznit, že toto vyplývá z odlišných oborových východisek. Předmět historického výzkumu a jeho převažující pramenná základna jsou více závislé na jazykovém a kulturním kontextu. Výrazná část oborového badatelského potenciálu je zcela logicky zaměřena na základní výzkum regionálních, národních a středoevropských dějin. Tato část oborového spektra, charakteristická pro každou historiografii, je nezastupitelná; přičemž výsledky jsou publikovány formou, kterou bibliometrická analýza vůbec nemůže postihnout. Tato skutečnost má potom vliv i na podobu tabulky prezentující nejvýznamnější organizace v oboru. Ta je vytvářena pouze podle zastoupení výsledků v D1 a Q1 a zcela tak ignoruje špičková historická česká pracoviště.

Je zcela nepochybné, že bibliometrický výkon hodnocený podle aktuálně nastavených kritérií, jež jsou všeobecně použitelná pro široké spektrum přírodovědných, technických a některých dalších oborů, je zcela nepoužitelný pro některé specifické humanitní obory. Získaná data jsou buď nedostatečná nebo zkreslující objektivní výkonost a také postavení jednotlivých oborových subjektů v mezinárodním srovnání.

Doposud vytvářené bibliometrické analýzy byly pro dané humanitní obory prospěšné zejména z toho hlediska, že vyvolaly diskuzi o potřebě specifického oborového hodnocení a příslib příslušných řídicích orgánů zaměřený na nové posouzení této problematiky a hledání racionálních východisek. Pokud by k tomu v rámci Modulu M2 nedošlo, mohlo by rigidní uplatňování výsledků bibliometrického výkonu ve svém důsledku těžce poškodit rozvoj postižených humanitních oborů především na vysokých školách.

English resume

The bibliometric data collected for 2019, which relates to the results of Ford 6.1, only confirms the assessment contained in the commentary produced in 2020, which dealt with the interpretation of the bibliometric data for 2016-2018.

As evidenced by the conclusions of the evaluation of the submitted results for the whole of Ford 6.1, which were made during the implementation of Module M1, the level of the two disciplines covered by this Ford, i.e. History and Archaeology, is clearly above standard.

However, this observation is not reflected in module M2 by the results of the bibliometric analysis. The latter is based on completely different evaluation criteria, which completely miss the results that are typical for the disciplines of Ford 6.1 and generally preferred even within the international community. The bibliometric analysis based on the WOS database is then completely inapplicable to the disciplines under consideration.

Also, the form of the bibliometric data generated on the basis of the results contained in the SCOPUS database for 2019 confirms the conclusions and comments already made last year. There is a clear increase in the number of results evaluated, but the oscillation in terms of relative representation in decile and quartiles remains only in units of percentages over the entire evaluation period. It is also true for 2019 that some of the publications included in the bibliometric analysis do not correspond to the focus or expected content of Ford 6.1.

There is no doubt that the bibliometric performance evaluated according to the currently set criteria, which are generally applicable to a wide range of natural and technical sciences, is completely inapplicable to some specific humanities disciplines. The data obtained are either insufficient or distort the objective performance as well as the position of individual disciplines in international comparisons.

The bibliometric analyses produced so far have been useful for the humanities in particular in that they have generated discussion about the need for discipline-specific assessments, but the data themselves distort the actual level of these disciplines.